

Constantin Philipsen / A/S Kosmorama Særsamling

Registrant udarbejdet af Jens Ulff-Møller (1985) og Birgit Granhøj (2024)

Introduktion (v. Jens Ulff-Møller)

Constantin Philipsen blev født i 1859 og døde i 1925.

I september 1904 åbnede Constantin Philipsen Danmarks første blivende biograf, Kosmorama i Østergade 26. I de næste 3 år åbnede han 26 biografer i Danmark og en i Oslo.

Den 1.7.1905 etableredes A/S Kosmorama til varetagelse af driften, og det er hovedsagelig dette firmas arkiv, der her er bevaret. Constantin Philipsen var teknisk direktør, og oprettede personligt selskabets biografer. Direktør for provinsbiograferne var N. Gleesen (direktør for Nordisk Musik Forlag), som varetog kontorets daglige drift. Af personalet kan bl.a. nævnes Fr. I, A. Møller og D.S.

Den 30.6.1908 nedlagdes A/S Kosmorama og N. Gleesen trådte ud af firmaet, og i stedet oprettedes Etablissementet Kosmorama, hvor Hjalmar Davidsen blev meddirektør. Ifølge Sandfeld havde han siden efteråret 1907 ledet Royal-Biografen (det fremgår ikke af arkivet).

I foråret 1909 blev Davidsen enejer af Kosmorama på Østergade, og i 1910-11 afvikledes filmudlejningsafdelingen. I perioden 18.10.1912 til august 1915 administreredes Palads-Teatret. Den 27.9.1918 oprettedes Kinopalæet. På dette tidspunkt oprettedes A/S Rialto koncernen.

Arkivet indeholder udelukkende forretningskorrespondance og regninger. Det kan følgelig bedst anvendes til beskrivelse af prisudvikling, filmtitler, tekniske forhold og andre forhold forbundet med biografdrift. Det meste af kildematerialet stammer fra perioden 1906-1915. Det mest betydningsfulde materiale er selskabets udgående breve. Desuden er indgående breve bevaret efter ca. 1909, og regninger og spilleopgørelser fra ca. 1909.

Litteratur:

Gunnar Sandfeld, Den stumme scene, 1966

Dansk biografisk leksikon

Filmen. (interview) nr. 1, 1. årg. 1912, s. 7-8.

Pressens magasin, nr. 17, 1. sep. 1918, s. 44-47.

Biograf-bladet nr. 11, 1959, s. 290, 296-7

Biograf-bladet, nr. 9, sep. 1954, s. 261-2, 267.

Biografer (v. Jens Ulff-Møller)

Åbningstidspunktet for Constantin Philipsens biografer er ikke særlig nøjagtigt registreret i arkivet. De nedenfor anførte åbningstidspunkter skulle være tilnærmelsesvis korrekte.

København   Kosmorama   1904   17. september

København	Kosmografteatret	?	
Århus	Kosmorama	1905	16. april (Solgt)
Randers	Kosmorama	1905	
Horsens	Kosmorama	1905	Solgt 1.7.07
Fredericia	Kosmorama	1906	(Solgt)
Skive	Kosmorama	1906	(Solgt)
Helsingør	Biografteatret	1906	ca. 1. september (Solgt)
Slagelse	Biografteatret	1906	21. september
Vejle	Kosmorama	1906	1. oktober (Solgt 3.6.07 for 9000 kr.)
Nykøbing F.	Biografteatret	1906	6. oktober
Hjørring	Kosmorama	1906	12-14. oktober
Frederikshavn	Kosmorama	1906	14. oktober
Viborg	Kosmorama	1906	29. oktober
Horsens	Royal Biograf	1906	
Esbjerg	Kosmorama	1906	26. november
Nakskov	Kosmorama	1906	11. november (Solgt 1.7.07)
Næstved	Biografteatret	1906	2. december. Mister eneret 23.4.07. Solgt 1.5.07
København	Royal Biograf	1906	21. december
Korsør	Biografteatret	1907	1. februar
Køge	Biografteatret	1907	15. februar
Silkeborg	Biografteatret	1907	e. 20. december
Kerteminde	Kosmorama	1907	27. december
Nexø	Biografteatret	1907	december
Skælskør	Kosmorama	1908	6. januar
Odense	Kosmorama	1907	
Kristiania	Tivoli	1908	3. marts
Taarbæk	Biografteatret	1908	
København	Palads Teatret	1912	18. oktober. Solgt august 1915
København	Kino-Palæ	1918	27. september
København	Rialtoteatret	1924	1. oktober

Registrant

Udgåede breve – Kopibøger

Arkivæske 1:

Kopibog I, 1905, 21- november til 1906 14. september

Kopibog II: 1906 september til 1907 februar

Arkivæske 2:

Kopibog III: 1907 23. februar til 1907 september

Kopibog IV: 1907 6. september til 1908 22. januar

Arkivæske 3:

Kopibog V: 1908 22. januar til 1908 25./26. juni

Kopibog VI: 1908 25. juni til 1908 7. november

Arkivæske 4:

Kopibog VII: 1908 8. november til 1909 20. februar

Kopibog VIII: 1909 20. februar til 1909 25. juni

Arkivæske 5:

Kopibog IX: 1909 20. juni til 1909 21. december

Kopibog X: 1909 22. december til 1912 14. september

Arkivæske 6:

Kopibog XI: 1912 18. september til 1913 november

Kopibog XII: 1913 13. november til 1915 27. februar

Arkivæske 7:

Kopibog XIII: 1915 1. marts til 1921 26. april

Kopibog Text. Etablissementet Kosmorama. Udateret. Kopier af udkast til programmernes indhold.

Regnskabsbøger

Arkivæske 8:

Kosmorama II, 1905 august til 1906 juni (Indtægt dagligt og månedlig status. København)

Journal 1906 marts til 1906 juni/juli

Journal 1906 marts til 1907 juni-juli-sept.

Udland 1906 december til 1907 oktober

Arkivæske 9:

Kassekladde 1907 1. februar til 1907 august

Kassekladde 1907 14. august til 1907 november

Journal? 1907 17. september til 1908 juni/juli

Regnskab provinsbiografer 1907 1. maj til 1908 30. juni

Arkivæske 10:

Kassekladde 1907 14. november til 1909 juni/juli

Kassekladde 1908 juli til 1909 april

Hovedbog 1908 juli til 1909 juni

Returnerede films ca. 1908-1909

Arkivæske 11:

Regnskab 1910 1. februar til 1912 31. december

Salti oversigt 1912 ult.

Kassebog no. 1 Palads 1912 1. juni til 1914 1. juni

Kladde. Palads 1912 oktober til 1915 august + 9. september. Afvikling.

Arkivæske 12:

Kassekladde. Palads. 1912 1. august til 1914 30. april

Journal. Palads. 1912 juni til 1915 december

Kassekladde. Palads 1914 1. maj til 1916 oktober

Statusbog 1912 31. december til 1913 31. december

Kassebog. Constantin Philipsen. 1912 juli til 1915

Arkivæske 13:

Memorial 1912 september til 1915

Bilagsbog. Småudgifter nr. 2. Palads. 1912 august til 1916 juni

Indgåede regninger

Arkivæske 14:

Kvitt. Regn. 1906. Hovedkontor. Kosmorama København. Kosmografen. Royal Biograf.

Arkivæske 15:

Indgåede regninger 1909 til 1910

Arkivæske 16:

Fakturaer til 1912. 1910 til 1912 juli

Arkivæske 17:

Fakturaer. 1912 september til 1915

Kassekvitteringer fra 1913 –

Kassekvitteringer

Arkivæske 18:

Palads Teatret no. 1, 1913 1. januar til 31. marts

Arkivæske 19:

Palads Teatret no. 2, 1913 1. april til 1. august

Arkivæske 20:

Palads Teatret no.3, 1913 august til 31. oktober

Arkivæske 21:

Palads Teatret no. 4, 1913 1. november til 31. december

Arkivæske 22:

Palads Teatret no. 5, 1914 1. januar til 31. marts

Arkivæske 23:

Palads Teatret no.6, 1914 1. april til 31. august

Arkivæske 24:

Palads Teatret no. 8, 1915 1. januar til 31. april

Arkivæske 25:

Faktura 1913 1. oktober til 1914 1. juli

Arkivæske 26:

Privat 1914 til 1915

Arkivæske 27:

Omslag 1923 til 1925

Omslag kvitteringer 1913 og 1916

Spilleopgørelser

Arkivæske 28:

Palads Teatret, 1913 1. juni til 31. december

Arkivæske 29:

Palads Teatret 1915 3. januar til 30. juni

Palads teatret 1915 1. juli til 9. september

Korrespondance, kontrakter, regnskaber, noter m.m.

Arkivæske 30:

Notesbog med angivelsen: Specification over Kontrollør Gager 1912. Stemplet A/S Palads-Teatret. Vedlagt note med angivelsen: Kosmorama 1 regnskabsbog.

Læg: Korrespondance, regnskaber m.m. vedrørende Kino-Palæet, 1918

Korrespondance, kontrakter, udklip, regninger m.m.:

Læg: 1989-1909

Læg: 1910-1919

Læg: Deutsche Gaumont-Gesellschaft programme fra 1914

Læg: 1920-1929

Læg: 1940-1949

Læg: Udateret

Arkivmappe 31 (A3):

Stor scrapbog med udklip fra perioden 25.8. 1906-5.6.1912